

Yogesh Haribhau Kulkarni • You

Al Advisor (Helping organizations in their Al journeys) | PhD (Geometric Modeling) | Tech Colum...

Wish to share today's article from my weekly column "तिसरा मेंदू" (Third Brain) titled "प्रगतीसाठी स्वत:ला नीट ओळखा " (For Progress, know thyself)" which has been published in the Marathi newspaper, Sakal! (pic below)

In this article, I go deeper into the applicability of Mental Model 'Circle of Competence' in various situations • • • •

I'm thankful to Sakal Media Group for providing a platform to share these important insights with our local community.

Any comments? I'd love to hear your thoughts! 🤛 👥

Sakal Media Group Abhijit Pawar Samrat Phadnis Niranjan Agashe

#AI #ArtificialIntelligence #mentalmodels #Intelligence #training #CommunityConnect
#circleofcompetence #SakalNewspaper #MarathiMedia #Marathi #India #Pune #MVPBuzz #GDE

तिसरा मेंदू

डॉ. योगेश हरिभाऊ कुलकर्णी

दी चित्रपटसृष्टीचे महानायक अमिताभ बच्चन यांनी सत्तर-ऐंशीच्या दशकात एकामागून एक यशस्वी चित्रपट दिले. ते प्रसिद्धीच्या शिखरावर होते. १९८३ च्या 'कुली' चित्रपटातील दर्दवी अपघातातन सावरून आल्यानंतर तर ते जनमानसाच्या गळ्यातील ताईत बनले होते. कदाचित याच लोकप्रियतेचा फायदा व्हावा म्हणून (किंवा खरोखरच्या जनसेवेच्या ओढीने) त्यांनी राजकारणात पाऊल टाकले. लोकसभेच्या निवडणुकीत अलाहाबाद (आताचे प्रयागराज) येथन त्यांनी माजी मुख्यमंत्री बहुगुणांचा मोठा पराभव केला. पण तीन-एक वर्षांतच झालेल्या आरोपांमुळे, त्यांनी वैतागृन राजकारणाला 'दलदलीसारखं' असं संबोधन या क्षेत्राचा निरोप घेतला. जे व्यक्तिमत्त्व एका चित्रपटाला खांद्यावर उचल शकत होतं. ज्याच्या संवादांनी लाखो लोक भारावृन जायचे, आणि ज्याने एक पूर्ण युग घडवलं, तेच व्यक्तिमत्त्व राजकारणातील खेळी, सत्तेची समीकरणे आणि प्रशासन यांमध्ये अपयशी ठरले, कारण तो त्यांचा 'रंगमंच' नव्हता, खरं तर हे अपयश नव्हे. तर एक शिकवण आहे. एका क्षेत्रातील टाळ्यांची ग्वाही दुसऱ्या क्षेत्रात यश मिळवृन देईलच, असे नाही. शेवटी, 'गडघा, आपुला बरा' असे म्हणावे लागते.

आज बहु-गुणी असण्याचा गौरव होतो. अगदी

प्रगतीसाठी स्वतःला नीट ओळखा

'जॅक ऑफ ऑल ट्रेड्स' म्हणजेच 'सगळ्याच गोष्टी थोडधाफार प्रमाणात येतात' ही गोष्ट काहीशी प्रतिष्ठेची मानली जाते. येथे 'सर्कल ऑफ कॉम्पिटन्स' (क्षमता-वर्तुळ) या मेंटल मॉडेल (मन:प्रारूप) म्हणजेच विचारचित्राची गरज भासते. ते आपल्याला क्षमतेच्या मर्यादांची जाणीव करून देते ते आपल्याला सांगते की, तुम्हाला काय येते ते ओळखा आणि आपल्याला नीट कळले आहे, येते आहे, त्यात राहावे व प्रगती करावी नाहीतर 'एक ना धड आणि भाराभर चिंध्या' होण्याची शक्यता असते. गुंतवणूकदार चार्ली मंगर यांनी या संकल्पनेला प्रसिद्धी मिळवून दिली. उदाहरणार्थ, प्रसिद्ध गुंतवणूकदार वारेन बफे (चार्ली मंगर यांचे सहकारी) यांनी अनेक दशकांपर्यंत तंत्रज्ञान कंपन्यांमध्ये गुंतवणूक केली नाही्. त्यांचा तंत्रज्ञानाला विरोध नव्हता. पण त्यांना त्या कंपन्यांचे दीर्घकालीन मूल्य समजत नाही, हे त्यांनी प्रामाणिकपणे मान्य केले. ही विनयशीलता काही नकारात्मकता नव्हे तर तींच त्यांना 'डॉट-कॉम क्रॅश'पासून वाचवू शकली आणि 'बर्कशायर हाथवे'सारखी यशस्वी कंपनी घडवता आली. अशा या महत्त्वाच्या विचारचित्राची अजून काही उदाहरणे पाह्यात.

गुंतवणूक क्षेत्रात काही काळापूर्वी 'क्रिप्टो' करन्सीचे (आभासी-सांकेतिक चलन) वारे वाहत होते. बऱ्याच लोकांना त्याच्या मागची संकल्पना, त्याचे मृत्य जोखण्याची पदत असे काहीही माहिती नव्हते तरीं काहीजण आपल्या मित्रांकडून 'टिप्स' फेउन आपली बचत टोकनमध्ये गुतावाच्ये, अगदी 'कळपातील मेंडवांप्रमाणे'. अशा प्रसंगी, आपल्याल जरा माहिती उसस्तेलचा म्युच्युअल फंड किंवा इंडेक्स फंडमध्ये राहणे कथीही जाहत शाहणपणाचे नाही का.

नोकरीत सुरवातीपासून कष्ट करून, आन संपादन करून, आपल्या तांत्रिक कीशल्यावर अनेक जण बद्धार्य मिळवतात. थोड्या वर्षांनी सित्तिवर' (विष्ठि) ग्राल्यावर आपोआप व्यवस्थापकार्यी ('सिनंबर') ची जनावदारी येते (खरंतर, दिर्ली जाते), त्याची काहीते आवड नसताना, क्षमता नसताना फक्त सामाजिक दमावामुळे आणि वेतनवात्रीमुळे लोक ते तस्वीकाराता. पण सत्य थीड्याच दिवसात कळते, तेथील गाँधळ, वरच्यांकडून आणि खालच्यांकडूनही ऐकावी लगणारी बोलणी पाहन काहींना नककी बादते की 'गड्या, आधुला पाव बरा'. परत आवडत्या आणि वांगळे अणणाऱ्या तांत्रिक कामातच जावे आणि त्यांतव उत्तरीत्तर प्रगती करावी.

एखाद्याने 'मधुमेहाबर घरपुती उपाय' असा 'ब्हॉट्स ऑप'वर मेसेज पाठबला तर विचार करावला पाहिने, की पाठवणाऱ्याचे ते अधिकारका आहे का? त्यात त्याचा अध्यास किती आहे ? म्हण्जेच हा विचय त्याचा 'क्षमतेच्या तर्दुळतील' आहे का? हे पाहृनच ते सल्ले मानावे की नाही हे उरवावे. खन्या डॉक्टरांऐवजी अशा सल्ल्यावर विश्वास ठेवणं धोकादायक ठरू शकते. हातात कधी बॅट व घेतलेले, सचिनला 'कंक्स्ट झड़क्ट' कसा मारायचा ते सांगत असतात! पुर्लच्या धाषेत सांगायचे झाले तर "आपण स्वतः पुणे महान्मारपाल्कित, ठंदीर मारायच्या विभागात आहोत नोकरोला, हे विसस्क 'अमेरिकेची आर्थिक घडी नीट बंसवण्याचा खरा मार्ग कोणता?' यावर मत ठणकावतात". या उदाहरणांत आपण 'क्षमता-वर्नुळाच्या' बाहर जात आहोत हे कळले पाहिजे. याला उरायम म्हणजे जागरूकता, अभ्यास आणि विनयशीलता.

आजच्या चढाओडीच्या आणि गरूबल्याच्या जगात, 'समता-वर्तुळ' हे विचारचित्र आपल्याला स्वतःची एक शांत, पण खंबीर ओळ्छ देते, एखाद्या गोष्टीचा निर्णय घेण्याआणी तिला नीट समजून च्या आणि आपल्या समतेत नसेल तर दुसऱ्या त्रन्यांची मदत च्या, असे सुचवते. मग विचार येतो की आपण असेच समता-वर्तुळात अडकून, संकृचित (क्र्मर्यङ्क), गहायचे का? तर, नाही. 'गड्या, अपुला मंगेन प्रचार अपुला नवीन शिकम्यापासून खंबवत नाही. पुनसी हे वर्तुळ मोठे करू शकता, 'गावाचा' देश' करू शकता तर 'देशा'चे 'जग'. म्हणजेच तुमच्या समतेचे केत्र तेच ठेवून त्यात उत्तरोत्तर प्रगती करणे,